

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen

KONTOR FOR KONTROLSTYRING

21. december 2009

J.nr.: 2009-20-2301-00329/JKJ/ rev. 2

Vejledning om differentiering af bøder efter virksomhedernes størrelse

Fødevarelovens¹ § 60, stk. 5, fastsætter bl.a., at der ved udmålingen af bøder skal tages hensyn til virksomhedens størrelse og omsætning:

Stk. 5. Ved udmåling af bødestraf i henhold til stk. 1 eller 3 skal der ud over de almindelige regler i straffeloven tages hensyn til, om overtrædelsen har fremkaldt fare for fødevaresikkerheden, eller er begået som led i en systematisk overtrædelse af fødevarelovgivningen samt til den tilsigtede eller opnåede berigelse og virksomhedens omsætning.

Formålet med den del af bestemmelsen, som vedrører virksomhedens omsætning, var oprindeligt en forhøjelse af bødeniveauet for større virksomheder, så den præventive effekt forholdsmæssigt bliver bedre sammenlignelig for virksomhederne uanset disses omsætning. Med virkning fra 1. marts 2009 skal der herudover som udgangspunkt ske nedsættelse af normalbødestørrelserne for virksomheder med en lille omsætning.

Der skal tages hensyn til alle fødevarerrelaterede aktiviteter i den virksomhed, der har begået overtrædelsen, men ikke til en eventuel koncernomsætning. Det betyder, at det f.eks. ved overtrædelse af hygiejne-reglerne i en enkelt forretning i en detailhandelskæde er de fødevarerrelaterede omsætning i den pågældende forretning, der skal tages hensyn til, og ikke omsætningen i hele kæden.

At det er alle fødevarerrelaterede aktiviteter, som skal indgå, betyder eksempelvis, at der hos en landmand, som har foretaget ulovlig slagtning, skal medregnes al fødevarerrelateret omsætning fra salg af f.eks. slagtedyr, mælk og brødkorn, medens omsætning fra non-food, f.eks. pelsdyr, ikke skal medregnes.

¹ Lov nr. 526 af 24. juni 2005 om fødevarer med senere ændringer

Hvis virksomheden beskæftiger sig med andet end fødevarevirksomhed, skal der endvidere kun tages hensyn til den del af omsætningen, som relaterer sig til fødevarevirksomhed.

Bestemmelsen er relevant både i sager, som politianmeldes, og i sager, der søges afsluttet med et administrativt bødeforlæg. I det følgende beskrives, hvordan bestemmelsen skal anvendes i de 2 situationer.

Sager, som politianmeldes

I tilfælde hvor sagen anmeldes til politiet, enten fordi bødeforlæg ikke er vedgået, eller fordi der i henhold til retningslinjerne for udstedelse af administrative bøder ikke er fastsat en bødestørrelse for den pågældende overtrædelse, skal fødevarerregionens bødeforslag til politiet som udgangspunkt også fastsættes efter retningslinjerne for administrative bødeforlæg.

Hvis der i konkrete sager vurderes at være grundlag for at gå udover en fordobling af normalbøden, vil der i anmeldelsen skulle anføres, at bøden bør fastsættes under hensyntagen til virksomhedens omsætning. Det kan f.eks. være i meget grove eller omfattende sager, jf. også kontrolvejledningens kapitel 5.13.2 hvor det om grove sager bl.a. fremgår, at politianmeldelse skal foretages, hvis det vurderes, at bødestørrelsen i et administrativt bødeforelæg ikke kan blive ”stor nok” i forhold til den aktuelle overtrædelse. Der anføres et forslag til bødestørrelse, hvor der ikke er taget hensyn til virksomhedens størrelse, og samtidig med henvisning til fødevarerlovens § 60, stk. 5, anmodes om, at bøden forhøjes svarende til virksomhedens omsætning efter de principper, som følger af konkurrencelovgivningen.

Administrative bødeforlæg

Ved fastsættelsen af administrative bødeforlæg udmøntes fødevarerlovens § 60, stk. 5, ved at tage udgangspunkt i en opdeling i 4 kategorier af virksomheder: små, mindre, mellemstore eller store virksomheder.

I henhold til fødevarerlovens § 60, stk. 5, bruges virksomhedernes omsætning som målestok for størrelsen. Det vil sige, at omsætningen er kriteriet for placering af virksomhederne i en af de fire kategorier. Der er ikke i fødevarerloven hjemmel til at kræve oplysninger om omsætningens størrelse i forbindelse med bødefastsættelsen, og fødevarerregionerne har ikke altid adgang til sådanne oplysninger. Fødevarerregionerne må derfor i overensstemmelse med undersøgelsesprincippet ved indplaceringen af den enkelte virksomhed i ”omsætningskategori” foretage en konkret vurdering på grundlag af de indikatorer, som regionerne har adgang til.

Til brug for indplacering af en virksomhed i én af de fire kategorier er antal ansatte normalt en pålidelig indikator for omsætning. Som udgangspunkt kan antallet af ansatte således bruges som indikator efter de nedenfor anførte retningslinier. Det skal dog understreges, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en konkret vurdering på baggrund af alle relevante oplysninger om den enkelte virksomhed, som regionen har til rådighed. Ud over antal ansatte kan der som eksempler på relevante faktorer i.f.m. vurdering af omsætningen nævnes arten og omfanget af aktiviteter i virksomheden, f.eks. at virksomheden omsætter store varemængder i forhold til antal ansatte, eller at der omsættes varer med høj pris. Således vil der ek-

sempelvis skulle inddrages andre faktorer end antal ansatte i mange kontorvirksomheder og i virksomheder, som sælger kaviar eller tilsvarende særligt værdifulde fødevarer.

I forbindelse med fastsættelse af bødestørrelser ud fra virksomhedernes størrelse og omsætning indplaceres virksomhederne i en af følgende 4 kategorier:

Engrosvirksomheder med behandling:

- Små virksomheder med 1- 4 ansatte: normalbøden ÷ 50%
- Mindre virksomheder med 5 - 9 ansatte: normalbøden
- Mellemstore virksomheder med 10 - 49 ansatte: normalbøden + 50%
- Store virksomheder med 50 ansatte eller derover: normalbøden + 100%

Engrosvirksomheder uden behandling og detailvirksomheder:

- Små virksomheder med 1- 4 ansatte: normalbøden ÷ 50%
- Mindre virksomheder med 5 - 9 ansatte: normalbøden
- Mellemstore virksomheder med 10 - 24 ansatte: normalbøden + 50%
- Store virksomheder med 25 ansatte eller derover: normalbøden + 100%

Antal ansatte skal være skønnet som heltidsstillinger, dvs. deltidsansatte skal ”omregnes” til ”heltidsstillinger”. Det vil især være relevant for en række detailforretninger såsom bagere.

For detailvirksomheder, som er opdelt i flere tilsynssteder med hver sin kontrolrapport, skal den fødevarerelaterede omsætning i hele virksomheden lægges til grund, selv om bøden relaterer sig til et enkelt af tilsynsstederne. Eksempelvis skal der i et supermarked tages udgangspunkt i alle ansatte tilknyttet de fødevarerelaterede aktiviteter i hele supermarkedet og ikke antal ansatte knyttet til den konkrete afdeling.

I nogle tilfælde vil anvendelsen af antal ansatte som indikator for omsætningen ikke give et korrekt billede af virksomhedens omsætning, fordi omsætningen på baggrund af øvrige faktorer skønnes at være større end indikeret ved antal ansatte. I så fald kan fødevareregionerne alene indplacere virksomheden i en højere kategori, hvis de øvrige faktorer giver entydig og veldokumenteret grundlag for en sådan højere kategorisering. Hvis det ikke er tilfældet, skal overtrædelsen i stedet politianmeldes med indstilling om, at bøden sættes i forhold til omsætningen.

Hvis virksomhedens omsætning på baggrund af øvrige faktorer skønnes at være mindre end indikeret ved antal ansatte, skal fødevareregionerne korrigere indplaceringen til den relevante lavere kategori.

Vurderingen af antal ansatte suppleres med en minimumsgrænse for omsætningen

Hvis fødevareregionen vurderer, at virksomheden har mindre end 5 ansatte anvendes normalbødestørrelsen ÷ 50%, med mindre en konkret vurdering af alle oplysninger i sagen tilsiger noget andet, jf. ovenfor om virksomheder, der må antages at have en stor omsætning i forhold til antal ansatte.

Hvis fødevareregionen vurderer, at virksomheden har 5 ansatte eller flere, og at virksomheden derfor skal kategoriseres som mindre, mellemstor eller stor, skal virksomheden i forbindelse med udstedelse af det administrative bødeforlæg oplyses om muligheden for nedsættelse af bødestørrelsen, hvis virksomheden kan dokumentere, at den har en årlig nettoomsætning på under 5 mio. kr. Oplysning om dette er indarbejdet i autoteksterne for administrative bødeforlæg.

Dokumentation for seneste regnskabsårs omsætning kan ske i form af et revisorpåtegnet regnskab, et skatteregnskab eller lignende, som klart viser omsætningens størrelse. Hvis regionen ikke umiddelbart finder dokumentationen tilstrækkelig, skal virksomheden oplyses herom, samt om at regionen ikke på det grundlag kan nedsætte bødestørrelsen, og at overtrædelsen således vil blive politianmeldt, såfremt virksomheden ikke kan acceptere den oprindelige bødestørrelse.

”Klage” over kategoriseringen

Hvis en virksomhed i forbindelse med udstedelse af et administrativt bødeforlæg er kategoriseret som mindre, mellemstor eller stor, skal det fremgå af bødeforlægget. Hvis der er sket et fejlskøn, skal virksomheden have mulighed for at få det korrigeret og dermed få reduceret bødens størrelse.

Der kan imidlertid ikke formelt klages over bødeforlæg. Det vil i stedet være regionen, som selv skal vurdere, om virksomhedens oplysninger giver anledning til at ændre skønnet.

Det er indarbejdet som valgtekst i autoteksten for administrative bødeforlæg, at bøden er forhøjet på grund af et skøn over virksomhedens størrelse, og at virksomheden, hvis den er uenig i skønnet, kan få det revurderet ved henvendelse til regionen.

Hensyntagen til formildende eller skærpende omstændigheder samt gentagelsesvirkning

Fradrag eller tillæg i den endelige bødestørrelse grundet formildende eller skærpende omstændigheder i den konkrete sag, samt gentagelsesvirkning, skal udmåles på baggrund af bødestørrelsen efter der er foretaget differentiering efter størrelse, jf. retningslinierne i denne vejledning. Der henvises til kontrolvejledningens afsnit om formildende og skærpende omstændigheder, samt gentagelsesvirkning.

Hvilke administrative bøder

For en række primært mindre administrative bøder vil virksomhedens størrelse ikke være relevant som formildende eller skærpende omstændighed. I disse tilfælde skal normalbøden anvendes for alle virksomheder uanset virksomhedens størrelse.

Som bilag til vejledningen er der en oversigt over de normalbødestørrelser i ”Retningslinjer for udstedelse af administrative bøder på fødevarerområdet”, hvor en nedsættelse eller forhøjelse grundet størrelse ikke vurderes relevant.

Det skal desuden understreges, at nedsættelse eller forhøjelse af en bøde med baggrund i fødevarelovens § 60, stk. 5, kun kan anvendes ved overtrædelser af fødevareloven, bestemmelser med hjemmel i fødevareloven og forordninger inde for fødevarelovens område. Den kan eksempelvis ikke anvendes ved overtrædelse af økologi-reglerne.

Ikrafttræden og ophævelse af tidligere vejledning

Vejledningen træder i kraft 1. januar 2010 og erstatter ”Vejledning af 26. februar 2009 om differentiering af bøder efter virksomhedernes størrelse”.

Bilag 1

Liste over normalbøder i ”Retningslinjer for udstedelse af administrative bøder på fødevareområdet” som ikke skal differentieres efter virksomhedernes størrelse:

- Ikke ophængt kontrolrapport
- Uddannelse i hygiejne (manglende hygiejneuddannelse)